

การฉีดยา Bevacizumab (Avastin) เข้าน้ำวุ้นลูกตาเพื่อเป็นการรักษาร่วมก่อนทำการผ่าตัดรักษาผู้ป่วยเบาหวานเข้าจอประสาทตา

ชัยรัตน์ เสาวพฤทธิ์, พ.บ.*

อัจฉรา อัมพรพฤฒิ, พ.บ.*

จิรวุฒิ ลิ้มวัฒนายิ่งยง, พ.บ.*

บทคัดย่อ   **วัตถุประสงค์** : เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของยา bevacizumab ในการลดโอกาสเกิดเลือดออกระหว่างทำผ่าตัดในผู้ป่วยเบาหวานเข้าจอประสาทตาระยะ Proliferative Diabetic Retinopathy (PDR) ที่ได้รับการฉีดยา bevacizumab เข้าน้ำวุ้นลูกตา ก่อนทำการผ่าตัดจอประสาทตา (pars plana vitrectomy)

วิธีการศึกษา : การศึกษาแบบ pilot, non-comparative study ในผู้ป่วย PDR ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2548 - สิงหาคม 2549 ที่โรงพยาบาลราชวิถี ทุกคนจะได้รับการฉีดยา bevacizumab ปริมาณ 1000 ไมโครกรัมใน 0.04 มิลลิลิตร เข้าน้ำวุ้นลูกตาก่อนทำการผ่าตัดจอประสาทตา 1-4 สัปดาห์ แล้วประเมินการมีเลือดออกในระหว่างการทำผ่าตัด และหลังผ่าตัด ระยะเวลาการทำผ่าตัด ตลอดจนผลการผ่าตัดและภาวะแทรกซ้อนจากการฉีดยา ติดตามที่ระยะเวลา 1-10 เดือน

ผลการศึกษา : ผู้ป่วยทั้งหมด 28 คน จำนวน 30 ตา ได้รับการฉีดยา bevacizumab เข้าน้ำวุ้นลูกตาก่อนทำการผ่าตัดจอประสาทตา พบว่าเริ่มมีการฝ่อของเส้นเลือดงอกใหม่ที่จอประสาทตา ตั้งแต่ 24 ชั่วโมงแรกหลังจากฉีดยาและเกิดขึ้นสมบูรณ์ที่ระยะเวลาเฉลี่ย 1 สัปดาห์ ในระหว่างการทำผ่าตัดพบว่าเลือดออกน้อยมากอย่างมีนัยสำคัญ มีการใช้จี้ระงับเลือดออกระหว่างผ่าตัดเพียง 4 ครั้ง จากการทำผ่าตัดทั้งหมด 30 ตา ระยะเวลาทำผ่าตัดเร็วขึ้น ผลการผ่าตัดดีทุกคน ไม่พบผลข้างเคียงจากการฉีดยา

สรุป : การฉีดยา bevacizumab ก่อนทำการผ่าตัดจอประสาทตา เป็นการรักษาร่วมที่ได้ผลดี และทำให้ประสบความสำเร็จในการทำผ่าตัดรักษาและช่วยลดการสูญเสียการมองเห็นในผู้ป่วย PDR **จักษุเวชสาร 2549 ; มกราคม-มิถุนายน 20(1) : 21-26.**

คำสำคัญ : bevacizumab, proliferative diabetic retinopathy, pars plana vitrectomy, ranibizumab, anti-VEGF

---

*หน่วยจอประสาทตาและน้ำวุ้นลูกตา, กลุ่มงานจักษุ, โรงพยาบาลราชวิถี, กรุงเทพมหานคร

บทนำ

เบาหวานเข้าจอตา (diabetic retinopathy) เป็นภาวะแทรกซ้อนที่สำคัญในผู้ป่วยโรคเบาหวาน และยังคงเป็นสาเหตุสำคัญในการทำให้ผู้ป่วยสูญเสียการมองเห็นในประเทศที่กำลังพัฒนา ผู้ป่วยที่มีเบาหวานเข้าจอตา ในระยะ proliferative diabetic retinopathy (PDR) มักจะมาด้วยอาการตามัวจากการมีเลือดออกในน้ำวุ้นลูกตา (vitreous hemorrhage) หรือมีพังผืดในลูกตา (tractional retinal detachment ; TRD) ทำให้การรักษาด้วยการยิงแสงเลเซอร์ทำได้ยากและไม่เพียงพอ ตลอดจนการผ่าตัดทำยากขึ้น ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่าสาร vascular endothelial growth factor หรือ VEGF เป็นสารที่มีความสำคัญในกระบวนการเกิดพยาธิสภาพในโรค diabetic retinopathy และโรค age-related macular degeneration (AMD)^{1,2} การศึกษาค้นคว้าในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นไปที่ยาซึ่งยับยั้งการเกิดพยาธิสภาพของโรคโดยเฉพาะยาในกลุ่ม anti-VEGF ซึ่งจากการศึกษาพบว่าออกฤทธิ์ทำให้เกิดการฝ่อของเส้นเลือดงอกใหม่ที่จอประสาทตาและม่านตา นอกจากนี้ยังช่วยลดการรั่วของเส้นเลือดเป็นผลให้จอประสาทตายุบวม (anti-permeability)^{3,4} ยาในกลุ่ม anti-VEGF ที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันได้แก่ pegaptanib, ranibizumab และ bevacizumab

pegaptanib (Macugen, Eyetech) เป็น VEGF aptamer จับกับ VEGF165 isoform ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการอาหารและยาประเทศสหรัฐอเมริกาปี 2005 ในการรักษาผู้ป่วย AMD ทุกชนิดและอยู่ระหว่างการศึกษาวิจัยในผู้ป่วย diabetic macular edema^{5,6} มีการรายงานขั้นต้นว่าได้ผลในการลด macular edema และมีการ regression ของ neovascularization ร่วมด้วย ส่วน ranibizumab (Lucentis, Genentech) เป็น recombinant, humanized monoclonal anti-VEGF antibody fragment จับกับ VEGF ทุก isoform เช่นเดียวกับ bevacizumab

ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการอาหารและยาประเทศสหรัฐอเมริกาปี 2006 ในการรักษาผู้ป่วย AMD ทุกชนิดเช่นกัน ranibizumab ถือเป็นกรณีค้นพบครั้งแรกที่มีรายงานว่าผู้ป่วยมีการมองเห็นดีขึ้น มีการศึกษาเป็น pilot study ในผู้ป่วย diabetic macular edema พบว่ามี retinal thickness น้อยลงและผู้ป่วยมีการมองเห็นดีขึ้น⁷ anti-VEGF ตัวสุดท้ายคือ bevacizumab (Avastin, Genentech) เป็น full length, humanized monoclonal anti-VEGF antibody bevacizumab เป็นยา anti-VEGF ตัวแรกที่ได้รับ การอนุมัติจากคณะกรรมการอาหารและยาประเทศสหรัฐอเมริกาในการรักษาผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ระยะสุดท้าย และเริ่มมีการทดลองใช้ในการรักษามะเร็งอื่น ๆ ด้วยเช่นมะเร็งปอด มะเร็งเต้านม⁷ เป็นต้น ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันว่า bevacizumab ถือเป็นยานอกข้อบ่งชี้ในการรักษาผู้ป่วย AMD^{8,9} นอกจากนี้มีรายงานการศึกษาหลายแห่งที่ให้ผลตรงกันว่าได้ผลดีในการรักษาผู้ป่วย macular edema ใน central หรือ branch retinal vein vascular occlusion หลังจากติดตามการรักษาด้วย optical coherence tomography (OCT) และ fluorescein angiography (FA)¹⁰ และได้เริ่มมีการใช้รักษาในผู้ป่วย diabetic retinopathy กันมากขึ้น มีรายงานว่าได้ผลดีในการลดการเกิดเส้นเลือดงอกใหม่ที่ตา, เลือดออกในน้ำวุ้นลูกตา, จอประสาทตาบวมจากเบาหวานเข้าจอประสาทตาและมีการฉีดก่อนการทำผ่าตัดจอประสาทตา¹¹

วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาแบบ pilot, non-comparative study ในผู้ป่วย severe PDR ที่มีหรือไม่มี TRD หรือ vitreous hemorrhage ร่วมด้วย ผู้ป่วยทุกคนไม่เคยได้รับการรักษามาก่อนและทุกคนมีข้อบ่งชี้ในการทำผ่าตัดจอประสาทตา (pars plana vitrectomy) ผู้ป่วยจะได้รับการ

การฉีดยา Bevacizumab (Avastin) เข้าในวุ้นลูกตาเพื่อเป็นการรักษาร่วมก่อนทำการผ่าตัด รักษาผู้ป่วยเบาหวานเข้าจอประสาทตา

ฉีดยา bevacizumab ปริมาณ 1000 ไมโครกรัมใน 0.04 มิลลิลิตร เข้าในวุ้นลูกตาก่อนทำการผ่าตัดจอประสาทตา 1-4 สัปดาห์ หลังจากนั้นประเมินการมีเลือดออกที่จอประสาทตาระหว่างการทำผ่าตัด (intraoperative bleeding), การใช้จี้ระงับเลือดออกระหว่างการทำผ่าตัด (intraocular diathermy), ระยะเวลาการทำผ่าตัด การมีเลือดออกในวุ้นลูกตาหลังการผ่าตัด (postoperative vitreous hemorrhage), ภาวะวิภาคของจอประสาทตา (anatomical reattachment) และผลข้างเคียงจากการฉีดยาโดยติดตามการรักษาเป็นระยะเวลา 1-10 เดือน

ผลการศึกษา

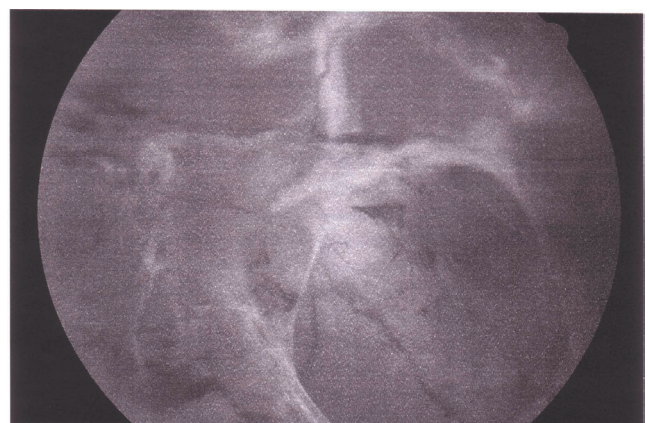
มีผู้ป่วยทั้งหมด 28 คน คิดเป็นจำนวน 30 ตา (ตารางที่ 1) ได้รับการฉีด bevacizumab เข้าในวุ้น

ลูกตา พบว่าเริ่มมีการฝ่อของเส้นเลือดงอกใหม่ที่จอประสาทตาที่ระยะเวลา เพียง 24 ชั่วโมงหลังจากฉีดยา และมีการฝ่ออย่างสมบูรณ์ระยะเวลา เฉลี่ย 1 สัปดาห์ ร่วมกับมีการรั่วของเส้นเลือดลดลงของการตรวจด้วย FA ทุกคนได้รับการผ่าตัดจอประสาทตาและยิงเลเซอร์ระหว่างการทำผ่าตัด (pars plana vitrectomy, membrane peeling, endolaser) ระหว่างการผ่าตัดพบว่า มีการเลือดออกน้อยลงอย่างมีนัยสำคัญทำให้การผ่าตัดทำได้สะดวก ง่ายและเร็วขึ้น มีการใช้จี้ระงับเลือดออกเพียง 4 ครั้ง จากการทำผ่าตัดทั้งหมด 30 ตา ระยะเวลาทำผ่าตัด 48-96 นาที (เฉลี่ย 59.6 นาที) และในวันที่ 1 หลังการทำผ่าตัด ไม่มีผู้ป่วยมีเลือดออกในวุ้นลูกตาเลย ติดตามการรักษาที่ระยะเวลา 1-10 เดือน (เฉลี่ย 5.6 เดือน) พบว่า จอประสาทตาติดหมดทุกคน (retinal attachment) และไม่พบมีเลือดออกซ้ำในวุ้นลูกตา (รูปที่ 1-5) นอกจากนี้ไม่พบผลข้างเคียงจากการฉีดยาเช่น ความดันลูกตาสุง, ม่านตาอักเสบ หรือลูกตาดิดเขี้ยว รวมทั้งระบบอื่น เช่น ความดันโลหิตสูง เป็นต้น

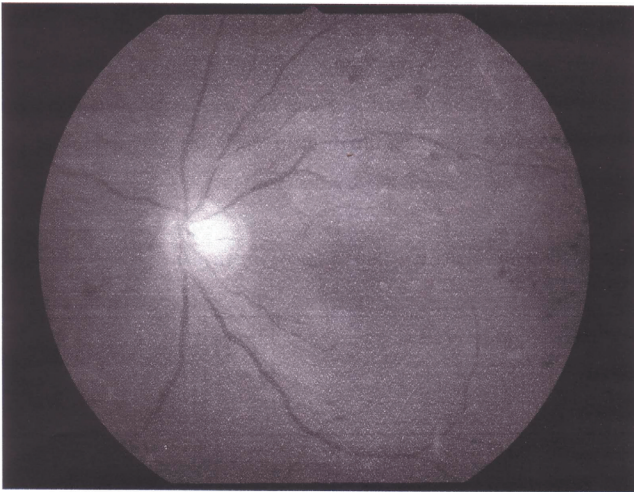
Table 1 Patient data and results

Sex male : female	11 : 17 (total 28 pts)
Age	24-72 yrs. (mean 42.5)
Pre-operative VA	5/200-HM
Post-operative VA	20/30-FC
Duration of NV* regression	24 hours- 3 weeks (mean 1 weeks)
Intraocular diathermy	4 times in 30 eyes (mean 0.13 times/eye)
Post-operative vitreous hemorrhage in day 1	0/30 eyes
Retinal reattachment (mean follow-up 5.6 mo.)	all attachment 30/30 eyes
Late vitreous hemorrhage (mean follow-up 5.6 mo.)	0/30 eyes

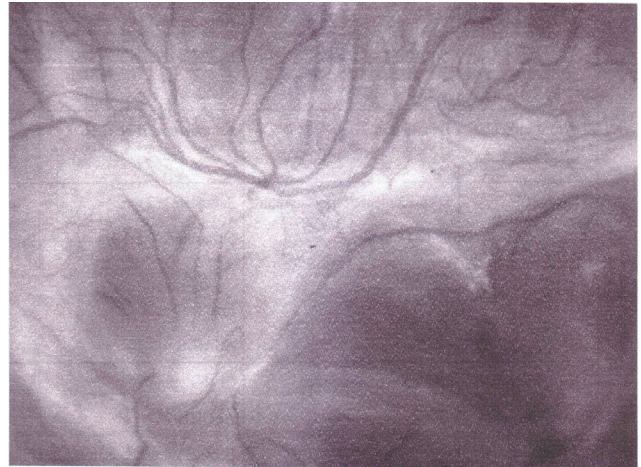
* neovascularization of disc and elsewhere

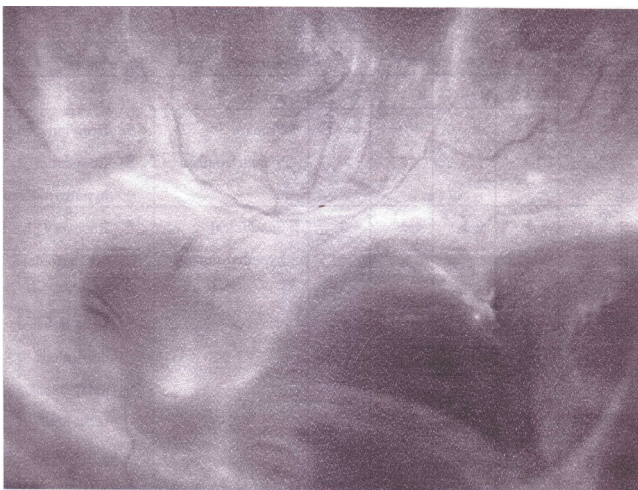
Fig. 1 Pre-operative intravitreal injection of Avastin (ภาพสีท้ายเล่ม)

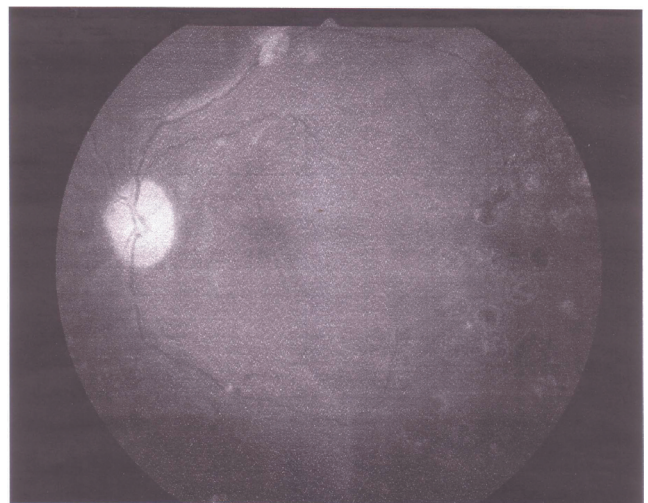
Fig. 2 Post operative in the same patient in figure 1 at 1 week (ภาพสีท้ายเล่ม)

Fig. 3 Pre-operative intravitreal injection of bevacizumab (ภาพสีท้ายเล่ม)

Fig. 4 Post intravitreal injection of bevacizumab at 1 week ; the same patient in figure 3 (ภาพสีท้ายเล่ม)

Fig. 5 Post-operative at 1 week ; the same patient in figure 3-4 (ภาพสีท้ายเล่ม)

บทวิจารณ์

จากการรายงานของ Diabetic Retinopathy Study การรักษาผู้ป่วย PDR ด้วยการยิงเลเซอร์ (panretinal photocoagulation) ได้ผลดีและช่วยลดการสูญเสียการมองเห็น¹² แต่ก็เกิดผลข้างเคียงจากการยิงเลเซอร์เช่น การสูญเสียลานสายตาข้าง การสูญเสียการมองเห็น

เห็นตอนกลางคืน หรือการกระตุ้นให้เกิด macular edema เร็วขึ้นได้ และในผู้ป่วยที่มี vitreous hemorrhage หรือ ต้อกระจก ไม่สามารถยิงเลเซอร์ได้เพียงพอในการทำให้เกิดการฝ่อของเส้นเลือดงอกใหม่ที่จอประสาทตาได้ ตลอดจนผู้ป่วยที่มาด้วย neovascular glaucoma มีเลือดออกหน้าช่องลูกตา ร่วมกับกระจกตาบวม เช่นกัน ดังนั้น

การฉีดยา Bevacizumab (Avastin) เข้าในวุ้นลูกตาเพื่อเป็นการรักษาร่วมก่อนทำการผ่าตัด รักษาผู้ป่วยเบาหวานเข้าจอประสาทตา

ผู้ป่วยกลุ่มนี้ต้องการการรักษาแนวใหม่หรือการรักษา
ร่วม จากแนวทางการรักษาเดิมที่มีอยู่ในปัจจุบัน^{12,13}
การใช้ยา anti-VEGF นอกข้อบ่งชี้ในการรักษาผู้ป่วย
diabetic retinopathy เป็นการรักษาร่วมอีกวิธีหนึ่งเนื่อง
จากทำให้เกิดการการฝ่อของเส้นเลือดงอกใหม่ที่จอ
ประสาทตาอย่างรวดเร็ว แต่ก็มีข้อจำกัดในเรื่องของ
ระยะเวลาที่ออกฤทธิ์ซึ่งอาจจะต้องมีการฉีดยาซ้ำ ส่วน
ในกลุ่มที่ต้องทำการผ่าตัดจอประสาทตา การฝ่อของ
เส้นเลือดงอกใหม่ที่จอประสาทตาหลังจากฉีดยา anti-
VEGF ทำให้การผ่าตัดได้ผลดีขึ้น

บทสรุป

จากการศึกษาพบว่า การฉีดยา bevacizumab
ก่อนทำการผ่าตัดจอประสาทตา 1-4 สัปดาห์ ทำให้
ระยะเวลาผ่าตัดเร็วขึ้น เนื่องจากเลือดออกกระหว่าง
การทำผ่าตัดน้อยลง ลดการเพิ่มความดันลูกตาเนื่อง
จากมีความจำเป็นในการยกขวดน้ำสูงขึ้นในขณะที่มี
เลือดออกน้อยลง โดยเฉพาะในผู้ป่วยที่มี retinovascular
perfusion ไม่ค่อยดี นอกจากนี้ยังช่วยลดการเกิดเลือด
ออกในวุ้นลูกตาหลังการทำผ่าตัดด้วย และที่สำคัญ
ทำให้การผ่าตัดประสบความสำเร็จมากขึ้น ช่วยลดการ
สูญเสียการมองเห็นในผู้ป่วย PDR ได้ ดังนั้น การฉีดยา
bevacizumab ก่อนทำการผ่าตัดจอประสาทตาเป็น
การรักษาร่วมที่ได้ผลดีในการรักษาผู้ป่วย PDR

เอกสารอ้างอิง

1. Ferrara N. Vascular endothelial growth factor : basic science and clinical progress. *Endocr Rev* 2004 ; 25 : 581-611.
2. Adamis AP, Shima DT. The role of vascular endothelial growth factor in ocular health and disease. *Retina* 2005 ; 25 : 111-8.

3. Funatsu H, Yamashita H, Nakamura S, et al. Vitreous levels of pigment epithelium-derived factor and vascular endothelial growth factor are related to diabetic macular edema. *Ophthalmology* 2006 ; 113 : 294-301.
4. Macugen Diabetic Retinopathy Study Group. A phase II randomized double-masked trial of pegaptanib, an anti-vascular endothelial growth factor aptamer, for diabetic macular edema. *Ophthalmology* 2005 ; 112 : 1747-57.
5. Gragoudas ES, Adamis AP, Cunningham ET Jr, et al. Pegaptanib for neovascular age-related macular degeneration. *N Engl J Med* 2004 ; 351 : 2805-16.
6. Macugen Diabetic Retinopathy Study Group. Changes in retinal neovascularization following pegaptanib (Macugen) therapy in diabetic individuals. *Ophthalmology* 2006 ; 113 : 23-8.
7. Mordenti J, Cuthbertson RA, Ferrara N, et al. Comparisons of the intraocular tissue distribution, pharmacokinetics, and safety of 125I-labeled full-length and Fab antibodies in rhesus monkeys following intravitreal administration. *Toxicol Pathol* 1999 ; 27 : 536-44.
8. Rosenfeld PJ, Moshfeghi AA, Puliafito CA. Optical coherence tomography findings after an intravitreal injection of bevacizumab (Avastin) for neovascular age-related macular degeneration. *Ophthalmic Surg Lasers Imaging* 2005 ; 36 : 331-5.
9. Avery RL, Pieramici D, Rabena M, et al. Intravitreal bevacizumab (Avastin) for neovascular age-related macular degeneration. *Ophthalmology* 2006 ; 113 : 363-72.
10. Rosenfeld PJ, Moshfeghi AA, Puliafito CA. Short term efficacy of intravitreal Bevacizumab in central retinal vein occlusion. *Ophthalmic Surg Lasers Imaging* 2005 ; 36 : 336-12.
11. Avery RL, Retinal Physician 2006 Symposium ; Atlantis, Paradise Island, Bahamas ; May 31-June 3, 2006
12. Diabetic Retinopathy Study Research Group. Preliminary report on effects of photocoagulation therapy. *Am J Ophthalmol* 1976 ; 81 : 383-96.
13. Avery RL, Pieramici D, Rabena M, et al. Intravitreal Bevacizumab (Avastin) in the Treatment of Proliferative Diabetic Retinopathy. *Ophthalmology* 2006 ; 113 : 1695.e1-1695.e15.

Intravitreal Bevacizumab (Avastin^{TM}) : An Adjunctive Therapy for Proliferative Diabetic Vitrectomy

Chairat Saovaprut, M.D.*

Atchara Ampornprut, M.D.*

Jirawut Limwattanayingyong, M.D.*

ABSTRACT Purpose : To evaluate efficacy of intravitreal bevacizumab injection in proliferative diabetic retinopathy and observed intraoperative complication during vitrectomy

Design : pilot, non-randomized comparative study

Methods : Diabetic patients with active severe proliferative diabetic retinopathy at Rajavithi hospital during November 2005 to August 2006 were received intravitreal bevacizumab 1 mg/0.04 ml. Vitrectomy was done in next 1-4 weeks after injection. Intraoperative hemostasis, postoperative bleeding and retinal reattachment were observed.

Results : There were 30 eyes (28 patients) was injected with intravitreal bevacizumab. The regression of neovascularization was noted as early as 24 hours and completed at average 1 week after injection. Significantly improvement of intraoperative bleeding, intraocular diathermy was used only 4 times in all 30 eyes. No immediately or late postoperative bleeding and anatomical retinal reattachment in all patients at last follow-up. (1-10 months ; mean 5.6 months).

Conclusion : Intravitreal bevacizumab is well tolerated and may have an adjunctive role in the surgical treatment of proliferative diabetic patients. Preoperative administration with a rapid regression of retinal neovascularization may allow less intraoperative bleeding which facilitated surgery, made a chance to success and decreased vision loss in this patients. **Thai J Ophthalmol 2006 ; January-June 20(1) : 21-26.**

Keywords : *bevacizumab, proliferative diabetic retinopathy, pars plana vitrectomy, ranibizumab, anti-VEGF*

---

*Retina service, department of Ophthalmology, Rajavithi Hospital, Bangkok